

KRATKA PRIČA O GORAZD BEYBEU

biografija sa elementima drame

Gorazd Beybe je rođen 1955-te godine kao nedonošće sa sedam mjeseci u Mostarskoj bolnici gdje su njegovu majku, zbog komplikacija tijekom trudnoće sanitetskim vozilom doveli iz Metkovića.

Prve godine života proveo je u Metkoviću.

Sa desetak godina je počeo raditi i zarađivati za život sebi i bolesnoj majci. U metkovskoj Luci je prodavao vino lučkim radnicima. Već tad je želio ići u dom za nezbrinutu djecu pa su mu šefovi Luke Metković dozvolili telefonirati iz njihove kancelarije. Zvao bi dom za nezbrinutu djecu u Split da ga prime. Poručili su mu da može doći bilo kada i da će ga primiti.

U jedanaestoj godini ustajao je prije zore, prodavao kesice na maloj tržnici i tek kada bi zaradio dovoljno novaca, išao je na nastavu. Nakon nastave, zarađenim novcem je išao u kupovinu, a kupljenu spizu je donosio kući.

U dva navrata je, želeći da se školuje pokušao pobjeći u Split u dom za nezbrinutu djecu gdje su mu bila starija braća.

Jednom ga je iz Splita vratila policija. U Metković se u pratnji policajca u civilu vratio autobusom.

Drugi put je u Pločama sreo rođaka koji ga je odveo u policijsku stanicu. Te noći je provalio u trgovinu ne bi li se kvalificirao kao delikvent. I namjeravao je usput torbu napuniti hranom kako bi, makar nekoliko dana odmorio od prodaje i tržnice. Laktom je razbio staklo, ušao u trgovinu a kad je čuo povike prepao se i pobjegao glavom kroz stakleni prozor ostavivši praznu torbu ispred trgovine. Zatim je pješice otišao do Kule Norinske, pa vlakom u Ploče odakle je planirao otići autobusom u Split u dom. Tad je sreo rođaka koji ga je odveo na policiju. U Metkoviću na policiji su mu rekli kako mora napraviti više djela i nedjela da bi ga kao delikventa poslali u dom.

Zbog spriječenosti pohađanja nastave kao i nebrige roditelja, ponavlja svaki od prva tri razreda osnovne škole, a u 13. godini, nakon završenog 4. razreda majka ga ispisuje iz osnovne škole. Tad počinje honorarno raditi kao kurir u tadašnjeg Vijesnika.

Nakon mnogih vapaja i uskraćenih molbi socijalnoj radnici, odlazi tadašnjem predsjedniku općine Luki Bebiću koji socijalnoj radnici daje nalog da sa Gorazdom sjedne na autobus i da ga hitno odvede u dom za nezbrinutu djecu u Split. Socijalna radnica je poslušala nalog, rekla Gorazdu da pokupi stvar i tri dana nakon toga je bio u Splitu u domu.

U domu na Brdima upoznaje Igora Longa profesora psihologije koji je prepoznao njegov dar i koji ga je potakao na pisanje kako bi se, po riječima profesora Longa "pisanom rječju odmakao od kriminala i sudbine koja je uhvatila sve članove njegove obitelji". Tada je napisao svoje prve stihove kao i svoju pjesmu "krivi su vali" čije je značenje shvatio desetljećima kasnije.

Zajedno sa odgajateljem Željkom Nosilom sudjeluje u stvaranju i svojim pjesmama daje doprinos školskom listu Cvrkut o čijem izlasku izvješćuje i Slobodna Dalmacija. Svojim pjesmama već tada nastupa na priredbama koje je organizirao Dom.

U roku od dvije ipo godine završio je i osnovnu i srednju školu. Pa je tako na proljeće upisao i završio 1. razred srednje škole a na jesen iste godine upisao je 5. i 6. razred osnovne škole i učio za 7. razred. Iduće školske godine polaže 8. razred osnovne škole paralelno završava 2. razred srednje škole iako to nije bilo predviđeno zakonom zbog čega su u Domu prilagodili datume položenih ispita.

Njegov boravak u Domu je financirala općina Metković i Dom je po službenoj dužnosti poslao izvještaj o Gorazdovu iznimnom napretku. Općina je financirala isključivo delikvente i željeli su ukinuti daljnje plaćanje. Kako bi ga zadržali, iz Doma su počeli redovno slati lažne izvještaje da je Gorazd delikvent a odgajatelj Nosil mu je ponudio da će ga, u slučaju da Općina ukine plaćanje on primiti u svoj dom i plaćati njegovo školovanje.

Stekao je zvanje vodoinstalatera a na diplomi je rukom nadopisano kako diploma nije u rangu srednje škole.

Tijekom školovanja, zajedno s nekolicinom odabranih domaća uključuje se u rad splitskog odreda izviđača Mirko Kaliterna. I bez čina i formalne izviđačke edukacije, kao član vodstva odreda sudjeluje na redovnim nedjeljnim izviđačkim sastancima. Njemu i nekolicini odabranih izviđača povjereno je raditi terenske pripreme za dolazak splitskih izviđača na Petrovu Goru gdje se održala šesta smotra Saveza Izviđača Jugoslavije na kojoj je sudjelovalo šest tisuća izviđača iz cijele Jugoslavije. Povjeren mu je vod od 12-ak izviđača poletaraca, a među poletarcima je bio i petogodišnji, tada najmlađi izviđač Jugoslavije kao i jedan poletarac koji je bio problematičan i nepismen. Radeći sa izviđačima poletarcima primjenjuje svoje pedagoške metode koje ne prolaze nezapaženo od strane izviđačkih starješina. Poletarcima pristupa razumijevanjem i ljubavlju, a ponekad i strogim ali konstruktivnim autoritetom koji je u nekih problematičnih izviđača izostao u obiteljskom domu. Pa je tako, razumijevanjem i autoritetom ukrotio tog problematičnog, nepismenog izviđača kojeg ni njegovi roditelji nisu znali odgajati jer su i sami bili delikventi nezreli za roditeljstvo. Taj izviđač se na kraju pokazao najbolji a njegovi roditelji su, primjetivši promjene u ponašanju zahvaljivali splitskom izviđačkom odredu.

Kao nezvanično najbolji vodnik Jugoslavije, Gorazd je odabran u članstvo jednog od šest posebnih izviđačkih odreda koji su formirani na Petrovoj Gori. Svaki taj odred predstavljao bi jednu jugoslavensku republiku a ti odredi su trebali predstavljati izviđače Jugoslavije u

Evropi. Postoje indicije da su ti odredi trebali predstavljati Jugoslaviju i u državama članicama tadašnjih nesvrstanih naroda.

Gorazd se rado prisjeća Petrove Gore i odreda izviđača iz Trstenika sa kojima se njegov splitski odred bratimio. Splitski izviđači su kasnije išli u Trstenik a dva izviđača iz Trsteničkog odreda prepirala su se u čijem će domu Gorazd prespavati. Ostali izviđači spavali su u školskoj dvorani. Pobijedio je izviđač koji mu je obećao da ima sestru za Gorazda koju, ako želi može oženiti. Sjeća se kad je upoznao tu prekrasnu djevojku, kao i njihove šetnje, držanja ruku pod ruku, osmjeha i ljubavi. Sjeća se i zavisti i ogovaranja drugih izviđača dok su nasmijani ponosno šetali a roditelji te djevojke nudili su mu da ostane kod njih još nekoliko dana. Nije imao novaca ostati tih par dana i morao se vratiti u Split. A i njegovi domaćini su, uslijed glasina koje su širili zajedljivi izviđači popustili u gostoprimstvu.

Tadašnja država savezu izviđača Jugoslavije daje na raspolaganje nenastanjen otočić Obonjan, poznatiji kao Otok Mladosti. Gorazd je, zajedno sa nekoliko splitskih izviđača domaša otišao na Otok Mladosti odraditi pripreme potrebne za smještaj izviđača iz cijele Jugoslavije koji su trebali doći i otvoriti sezonu. Otok Mladosti je kasnije postao čuvena izviđačka destinacija za ljetovanje ili zimovanje. Otok Obonjan je danas turistička destinacija za bogate klijente.

Gorazdov odred izviđača Mirko Kaliterna proglašen je partizanskim odredom što je tada bilo najviše priznanje koje je izviđački odred mogao dobiti.

Izviđače je napustio nakon sukoba sa jednim izviđačkim starješinom koji mu je naredio da iz izviđača ispiše onu djecu koja su pohađala vjeronauk i koja su kasnila na sastanke. Gorazd je predlagao promjenu termina sastanaka i protivio se ispisivanju iti jednog djeteta iz izviđača. Dao je riječ djeci da niti jedno dijete neće biti ispisano a sukob je prijavio starješini i odgajatelju Nosilu.

Izviđačima Gorazd Beybe posvećuje slijedeće stihove koje sada i prvi put objavljuje:

*kad izviđač pomorac
uniformu obuče
njegovo ga srce
plavom Jadranu vuče*

*kao kapetan
na palubi stoji
ni jedne oluje
on se ne boji*

*morska pjena mu srce doji
a more mu pjenom stihove piše*

i on tada svim srcem diše

U nekoliko je navrata odgodio služenje obaveznog vojnog roka pravdajući se zdravstvenim problemima. Tih godina s dva-tri pisma korespondira s kabinetom predsjednika države o svojoj životnoj problematici kao i onoj koju mu uzrokuje dio tadašnjeg metkovskog komiteta i koji je, zloupotrebljavajući položaj koji su imali u vlasti prema Gorazdu bio diskriminatoran. Omalovažavali su ulogu njegovog pokojnog oca u NOB-u iako je u njegovoj kući osnovana prva partizanska četa i iz koje su partizani krenuli u rat protiv okupatora. Tadašnji predsjednik općine neformalno mu saopćava da može izbjeći odsluženje vojnog roka ako to poželi. Dobivši pozitivan odgovor od ureda predsjednika, inati se komitetu i 1981. godine odlazi na odsluženje vojnog roka u Pulu te potom prekomandom nastavlja služiti vojni rok u Splitu. To je bila najbolja prekomanda u JNA gdje su odlazili samo odabrani vojnici.

Tijekom služenja JNA u Splitu koristio je privilegiju proizvoljnog izlaska iz vojarne u grad Split a koju su uživali svi vojnici iz sportskog centra JNA. Posjetio je svog nekadašnjeg odgajatelja Nosila u dom na Brdima koji ga je zamolio da opiše pedagoške metode koje je koristio u izviđačima, odnosno da opiše kako je odgajao djecu. Rekao mu je da će se opis njegovog rada s djecom pročitati na nadolazećem skupu izviđačkih starješina iz cijele Jugoslavije koji se imao održati u Karlovcu kao i da se Gorazdovom zaslugom mjenja statut Izviđača Jugoslavije. U svom opisu na desetak stranica Gorazd između ostalog navodi i kako "djeca prose istinu a najčešće dobivaju laž".

Gorazdu i ostalim vojnicima sportskog centra vojničke dane otežava novi zastavnik koji je poslan da preostali radni staž do mirovine odradi u sportskom centru. Zastavnik uvodi pretjeranu vojnu stegu, naređuje desetaru da vojnicima oduzme vojne knjižice koje su vojnici koristili za slobodan izlaz iz vojarne. Gorazd odbija predati vojnu knjižicu i dolazi u sukob sa zastavnikom koji ga optužuje da je demagog, prijeti mu prekomandom na Kosovo, šalje ga na raport kapetanu fregate i naređuje da se za Gorazda ispiše uputnica za psihijatriju. Na raportu kapetanu fregate Gorazd izjavljuje da je "Tito 40 godina vodio ovce kako bi znale same otići na pašu i vratiti se" i nailazi na kapetanovo odobravanje. Kapetan mu nudi mjesto vojnika kod admirala vojne mornarice a to je za vojnika tada bila najveća čast. Uznemiren događajima Gorazd samovoljno pješice odlazi u vojnu bolnicu i razbijanjem stakla na ulazu u vojnu bolnicu provocira prijem na psihijatrijski odjel i glavnom liječniku izjavljuje za sebe da je "prosjak istine koji najavljuje rat Bogu".

Na odjelu upoznaje Gorazda Divjaka iz Maribora, slovenca koji je nakon traumatičnih iskustava i pretrpljenih fizičkih zlostavljanja tijekom odsluženja vojnog roka u Benkovcu završio na psihijatrijskom liječenju. Između Beybea i Gorazda iz Maribora rađa se ljubav a u spomen te svoje prve prave ljubavi Gorazd Beybe odlučuje promjeniti svoje ime što je službeno, nakon nekoliko odbijenih zahtjeva učinio desetljećima kasnije. Iz vojske je otpušten sa psihijatrijskom dijagnozom na temelju kojeg je kasnije tražio i dobio vojnu invalidninu, privremeno na 15 godina a kasnije trajno.

Dan nakon odsluženja vojnog roka, pročitavši samo naslovnicu tadašnje Slobodne Dalmacije koja izvještava o "Čudu u Međugorju", Gorazd, s tad već razvijenom negativnom kritikom prema utjecaju religije, bez konkretnog cilja autostopom stiže do Opuzena. U Opuzenu se naglo mjenjaju vremenske prilike i vreli ljetni dan ustupa mjesto grmljavini, prolomu oblaka i obilnoj kiši koja je uslijedila i privremeno zaustavila promet. Stajući na autostopu, mokar do gole kože, a iz protesta prema religiji u Opuzenu je skinuo sa sebe mokru odjeću i nastavio stopirati gol smatrajući golo tijelo simbolom slobode. Sve učestalije manifestacije religijskih fenomena nisu bile u skladu s Gorazdovim poimanjem napretka svijeta i ljudi koji su po njegovom uvjerenju generacijama trebali postajati sve ljepši i ljepši. Iz Opuzena ga je policija vratila u Metković, a kad je idući dan poželio u Metkoviću ponoviti performans, liječnik ga je poslao na psihijatrijsko liječenje.

Radni vijek provodi radeći kao soboslikar po dolini Neretve i šire. Prodavao je voće i povrće sa plantažnog uzgoja.

U četrdesetim godinama počinje zapisivati svoje misli i izreke u formi aforizama i refleksija. Izreke počinje pisati jednim naletom kreativnosti koji je trajao tri dana kada je tijekom poslijepodnevni sati napisao preko osam stotina izreka. Po Gorazdovim riječima, bio je "previše lijen za pisati cijelu knjigu". A mnoge izreke zbog lijenosti su ostale nezapisane jer nije želio ustajati iz toplog kreveta zapisivati što mu je na umu.

2013. objavljuje svoju prvu zbirku pjesama, misli i izreka Prosjak Slobode.